

РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

В умовах розгортання кризових явищ для більшості підприємств постає питання: як вижити в складних умовах зниження платоспроможного попиту та спаду виробництва? Успіх діяльності кожного підприємства залежить від правильності прогнозів та чіткості виконання планів. У цих умовах важливим є моделювання ситуацій за умов впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Рівень прибутковості діяльності всіх підприємств залежить від ефективності функціонування системи управління, яка забезпечується наявністю нових підходів. Тому для українських підприємств, вкрай необхідним в теперішніх умовах стає впровадження контролінгу, ключова функція якого полягає в забезпеченні координації різних систем підприємства - планування, обліку, контролю, аналізу та інформаційного забезпечення.

Практика сьогодення нерідко стикається із проблемами недієвості системи контролінгу, вказуючи на нездатність інструментів та важелів контролінгу щодо досягнення поставлених завдань. Неефективність системи контролінгу пов'язана з комплексом помилок щодо: розуміння суті та завдань контролінгу; вибору цілей та завдань; надлишку або недостатньої кількості інформації; надмірної кількості контрольованих показників; вибору джерел інформації; відсутності аналізу доходів і ризиків.

В даний час досить чітко сформувалися три основні концепції контролінгу, обумовлені його функціональним призначенням та інституційним оформленням: з орієнтацією на систему бухгалтерського обліку; з орієнтацією на інформацію; з орієнтацією на координацію діяльності підприємства. Основним недоліком всіх існуючих концепцій контролінгу можна вважати ідею об'єднання функцій бюджетування і контролю, що певною мірою пояснюється нерозумінням змісту

планової діяльності в рамках підприємства. Бюджетування є досить складною і багатогранною діяльністю, до якої залучається значна кількість фахівців. Тому передача функцій планування головному контролерові, як пропонують ряд дослідників в області контролінгу, призведе на практиці лише до дезорганізації і зниження якості планової роботи на підприємстві. В зв'язку з цим, поєднання функцій бюджетування і контролю представляється необґрунтованим і недоцільним.

На нашу думку, контролінг в рамках підприємства повинен виконувати власні функції, пов'язані з контролем і оцінкою рішень, що приймаються, і підготовкою на цій основі конкретних пропозицій по коректуванню антикризових параметрів (орієнтирів). Згідно такому підходу контролінг має бути безперервно функціонуючою системою контролю за процесом розробки і реалізації бюджетів на підприємстві, включаючи стратегічні плани. Відтак, головною функцією контролінгу в антикризовому управлінні має бути процес контролю.

Контролінг є системою антикризового управління, що координує взаємозв'язки між інформаційними потоками, діагностикою, аналізом, моніторингом і контролем з метою реалізації стратегії життєдіяльності та попередження кризових ситуацій.

На впровадження системи контролінгу необхідно спрямувати діяльність усіх структурних підрозділів та служб, тому доцільно розробити: поточні та стратегічні завдання по підприємству в цілому та по окремих структурних підрозділах та службах (центрах витрат та відповідальності); схему організаційної структури, центрів витрат та відповідальності; формування аналітичного та регулятивного блоку в системі контролінгу; оціночні показники діяльності підприємства та структурних підрозділів (центрів витрат та відповідальності); методика аналізу підприємницької діяльності; критичні величини за окремими показниками у системі аналізу відхилень між нормативними (плановими) та фактичними показниками; способи повідомлення інформації керівникам виявлених недоліків.

Відтак, контролінг не є функціональним відокремленим напрямом діяльності підприємства, оскільки інструментарій контролінгу запозичений із різних функціональних сфер (планування, організація, контроль, аналіз та і т.д.) і не може бути відокремленим від них, тому що діє у взаємозв'язку з іншими напрямками діяльності підприємства та покликаний спростити координацію їхньої діяльності (реалізації).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Хоменко І. Контролінг як інструмент підтримки достатнього рівня економічної безпеки та конкурентоспроможності промислового підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. № 2. С. 25-36.
2. Іванюта Т. М. Організаційно-економічний контекст контролінгу витрат в системі управління підприємством. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 7-8. С. 73-77.
3. Міщенко В. А. Зарубіжна практика контролінгу та проблеми його впровадження на національних підприємствах. Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. 2020. № 11-12. С. 19-27